

EEN VERGETEN KAPEL IN SINT SEBASTIAANSTRAAT 41.

door Gerard DANIËLS

Wie vandaag in de Sint-Sebastiaanstraat wandelt, is verwonderd daar de gevel van een kerk aan te treffen. Aanleunend hieraan bevindt zich een gebouw dat aan een klooster doet denken. Het betreft een gesloten bebouwing waardoor moeilijk een zicht te krijgen valt van wat achter de gevels huist.

In de Adolf Buylstraat werd het huis nr. 38 afgebroken en wordt momenteel een nieuwe winkelruimte opgetrokken. Op de achtergrond van het perceel ziet men verrassend ook een kerk opduiken die schijnbaar gerenoveerd wordt.

Beide kerken zijn natuurlijk dezelfde kerk maar vanuit een tegenovergesteld perspectief bekeken. Er moet ergens een uitzonderlijke waarde aan verbonden zijn aangezien ze opgenomen werd in de lijst van onroerend erfgoed onder nr. 56599.

HOSPITAALKAPEL (1707 – 1874)

Het verhaal begint in de 17° eeuw. Op 4 april 1684 schenkt Balthazar Van Nuys het nodige geld aan zijn nicht Marie-Christine Van Nuys om de “HOSTELRIJE DEN HERDT“ met erve en aanhorigheden in de toenmalige Weststraat (nu Adolf Buylstraat) aan te kopen. Het perceel strekte zich uit tot de achterliggende Sint-Sebastiaanstraat (1). De aankoop was bedoeld om een gesticht voor behoeftige ouden van dagen (+60 j) op te richten onder de naam “GODSHUIS DE DRIE CONYNGHEN”. Het opende in 1707 en bleef als zodanig in functie tot 1772. Op een schets van de plattegrond uit die periode staat reeds duidelijk aangegeven: “een capelle met syn sale“ (2).

De gezusters REYNGOET anderzijds hadden in 1768 een privaat hospitaal ten behoeve van arme zieken opgericht in de Kapellestraat. Gezien de gebouwen daar te klein werden, keken ze uit naar een ruimer pand en kwamen uit bij het bovenvermelde “GODSHUIS DE DRIE CONYNGHEN“ dat reeds afgestemd was op verzorging. Zij schonken de stad een aanzienlijke som om het te verwerven (1770). Het werd het eerste stedelijk burgerlijk hospitaal onder de naam “O.L.V.-DER VERDRUKTEN”. De gratis verzorging gebeurde door de zusters van de SINT-AUGUSTINUSORDE die ook de kapel onderhielden. Het hospitaal bleef daar gehuisvest tot 1874, meer dan 100 jaar, om dan te verhuizen naar een nieuwbouw in de Edith Cavellstraat waar nu het SOCIAAL HUIS haar kantoren heeft (3).

De nu vrij gekomen gebouwen in de Weststraat werden in hetzelfde jaar (1874) openbaar verkocht, ditmaal aan de geestelijkheid van de parochie SINT-PETRUS EN PAULUS als meest biedende. Die stelde op haar beurt het domein ter beschikking van de pas opgerichte “CERCLE CATHOLIQUE”, een kring van de ontlukende middenstand. Er werden verbouwingswerken uitgevoerd wat leidde tot een hotel-restaurant. Ook toen bleef in het grondplan de kapel duidelijk ingetekend. Er werden diensten gehouden ten behoeve van de leden.

SCHOOLKAPEL (1874 – 1944)

Op het einde van de 19° eeuw woedde in het ganse land de eerste schooloorlog. Ook Oostende ontsnapte hieraan niet. In 1838 hadden de ZUSTERS VAN DE H. JOZEF een volksschool opgericht, onder leiding van zuster HERBAU, in een gebouw in de Witte Nonnenstraat (thans nr 37) dat toebehoorde aan de Stad Oostende. Er volgden tot 600 meisjes Nederlands- en Franstalig onderwijs (8). In het vuur van de schoolstrijd werd hen echter in 1877, bij beslissing van het

Stadsbestuur, de toegang tot de lokalen voortaan ontzegd. De zusters zochten een oplossing voor hun leerlingen en verkregen van de CERCLE CATHOLIQUE, die weldra zou verhuizen en uiteindelijk op het Wapenplein terecht kwam (huidige lokalen van UNIZO), de toelating om ondertussen een deel van de gebouwen in de Sint-Sebastiaanstraat te betrekken. Daar werd meteen terug een gratis volksschool ingericht, evenals een betalende sectie voor meisjes uit de begoede burgerij, in de volksmond de SCHOOL VAN DE CIRKEL genoemd. In de jongensafdeling heeft o.a. de befaamde oostendse kunstschilder JAN DE CLERCK jarenlang school gelopen tot 1893 waarna hij overstapte naar het O.L.V. COLLEGE (9).

De kapel kreeg daardoor een nieuwe invulling, van hospitaal- naar schoolkapel. Toch werd ze mede ingeschakeld in het parochiaal leven. De brand die de grote kerk in 1896 totaal verwoestte, vond hier tijdelijk een noodoplossing. Wat later herhaald werd (1917) tijdens de eerste wereldoorlog toen de nieuwe hoofdkerk zware schade had geleden wegens bombardementen (7).

Ook buitenschoolse activiteiten grepen er plaats (o.a. de bijeenkomsten van de congregatie van de jonge dochters), er werden triduüms en sermoenen gehouden en in 1918 eenmaal een Plechtige Communie (2).

De zusters bleven in de school les geven tot 1940 om dan te verhuizen naar hun huidige vestiging in de Alfons Pieterslaan.

De tweede wereldoorlog (40 – 44) had nare gevolgen voor het onderwijs. Schoolgebouwen werden aangeslagen om troepen in te kwartieren. Zodat de directies kunst- en vliegwerk moesten uithalen om voor hun leerlingen ergens onderdak te vinden.

Dit overkwam ook de VRIJE VISSERISCHOOL PASTER PYPE die nog maar pas in 1939 haar intrek had genomen in gloednieuwe moderne lokalen in de gelijknamige straat. De Duitse bezetter legde er manu militari beslag op. Gelukkig kon de school de vrij gekomen klassen in de Sint-Sebastiaanstraat bekomen. Eerst stelde er zich geen onoverkomelijk probleem voor directeur CHIELENS want er waren maar 9 leerlingen meer overgebleven gezien een groot deel van de vissersfamilies naar Engeland was gevlucht. Maar er volgde meteen een explosieve groei zodat, vier jaar later, in 1944 reeds opnieuw 55 pupillen in de rij stonden.

Bij de bevrijding van de stad werd de toestand echter wanhopig chaotisch. De Duitse bezetter werd in de moderne school in de Paster Pypestraat door Engelse soldaten vervangen doch ook de gebouwen in de Sint-Sebastiaanstraat vielen nu onder het opeisingsbevel. De school moest tijdelijk verder in allerlei geïmproviseerde lokalen over de ganse stad verspreid (5). Hoe de kapel eruitzag na de militaire bezetting vraagt weinig verbeelding.

DE ONTWIJDDE KAPEL (vanaf 1945)

Na de bevrijding (1945) kwam de getormenteerde kapel niet meer voor goddelijke diensten in aanmerking. Ze werd verbouwd in 1948 door architect A. DE PAUW uit Brugge waarbij een tussenverdieping werd aangebracht zodat de bruikbare oppervlakte verdubbelde. Daarmee bleek ze inzetbaar als patronaatszaal voor de parochie. Het jonge volk kon er zich onder geestelijk toezicht uitleven op allerlei speeltoestellen. De onstuitbare opkomst van de moderne ontspanningscultuur bracht echter overal dat braaf patronaatsamusement in verval. Ook in de Sint-Sebastiaanstraat hield men het vrij snel voor bekeken. De speciaal omgebouwde kapel bleef verweesd achter en verloederde stilaan.

In 1974 kwam er nieuw leven. JAN GHEKIERE, medepastoor in de H.-Hartkerk en fervent kunstliefhebber, kreeg toelating om in de vroegere kapel een MUSEUM VOOR MODERNE RELIGIEUZE KUNST in te richten. Op de bovenverdieping werd de vaste collectie uitgesteld met grote namen als JACOB SMITS, ALFRED OST, VICTOR DELHEZ, FELIX DE BOECK,

ROMAIN DE SAEGHER, GUSTAVE VAN DE WOESTIJNE, ALBERT SERVAES. Het gelijkvloers werd voorbehouden voor tijdelijke tentoonstellingen (6).

Spijts de onmiskenbare waarde van de tentoongestelde werken kende het museum maar een matig succes. Scholen en groepen kwamen er wel regelmatig over de vloer maar de grote publiekstoelooft bleef achterwege. Het feit dat de ingang in de vale en verpauperd uitzierende Sint-Sebastiaanstraat lag, maakte het schijnbaar voor de kunstliefhebbers en toeristen minder aantrekkelijk. Toen daarenboven bezieler JAN GHEKIERE in 1992 overleed, verdween ook de ziel uit het museum en luttele tijd later werd de werking definitief gestaakt.

Sindsdien bleef de historisch belangrijke kapel leeg achter. Ze werd uiteindelijk onlangs verkocht aan een bouwpromotor. Wie nu wandelt in de Adolf Buylstraat bemerkt dat een deel van de kapel werd afgebroken maar het resterende deel wordt in zijn oorspronkelijke staat hersteld. De tussenverdieping werd verwijderd en de imposante gewelven gerestaureerd. Een gesprek met de werfleider leerde mij dat de kapel geïntegreerd zal worden in de winkelruimte die vooraan opgetrokken wordt.

Van zorg- en hospitaalkapel, over schoolkapel en religieus museum, naar commerciële uitbating. De geschiedenis maakt rare kronkels!

BRONNEN:

- 1) J.M. BEKAERT, Huizen en mensen in de Adolf Buylstraat (1604 – 1990), deel 1, stencil uitgave
- 2) RAYMOND VANCRAEYNEST, De Cercle Catholique of de Katholieke Kring, in: De Plate okt. 2001.
- 3) OMER VILAIN, Langs de galerijen, Oostende 1976, eigen beheer.
- 4) M. ROELS, De zusters van de H. Jozef te Oostende 1838 – 1992, Oostende 1992.
- 5) ROGER DECLEER, 100 jaar Vrije Visserijschool Paster Pype, brochure.
- 6) S.E.W., Museum “Religieuze Kunst” te Oostende, in: Vlaanderen, jaargang 28, p.392.
- 7) A. ELLEBOUDT en G. LEFEVRE, Oostende onder de Duitse bezetting 1914 – 1918, derde deel, p.217.
- 8) HUGUETTE VANDENWEGHE, 150 jaar Stedelijk Onderwijs, 1987, p. 7, eigen beheer.
- 9) [Http:// nl. Wikipedia.org/wiki/jan_de_clerck](http://nl.wikipedia.org/wiki/jan_de_clerck)

Kapel plus schoolgebouw

Restauratie kapel, zijde Adolf Buylstraat